

ВПЛИВ ВИКЛИКІВ ВІЙНИ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ

Виконала: Дьоміна О.Б.

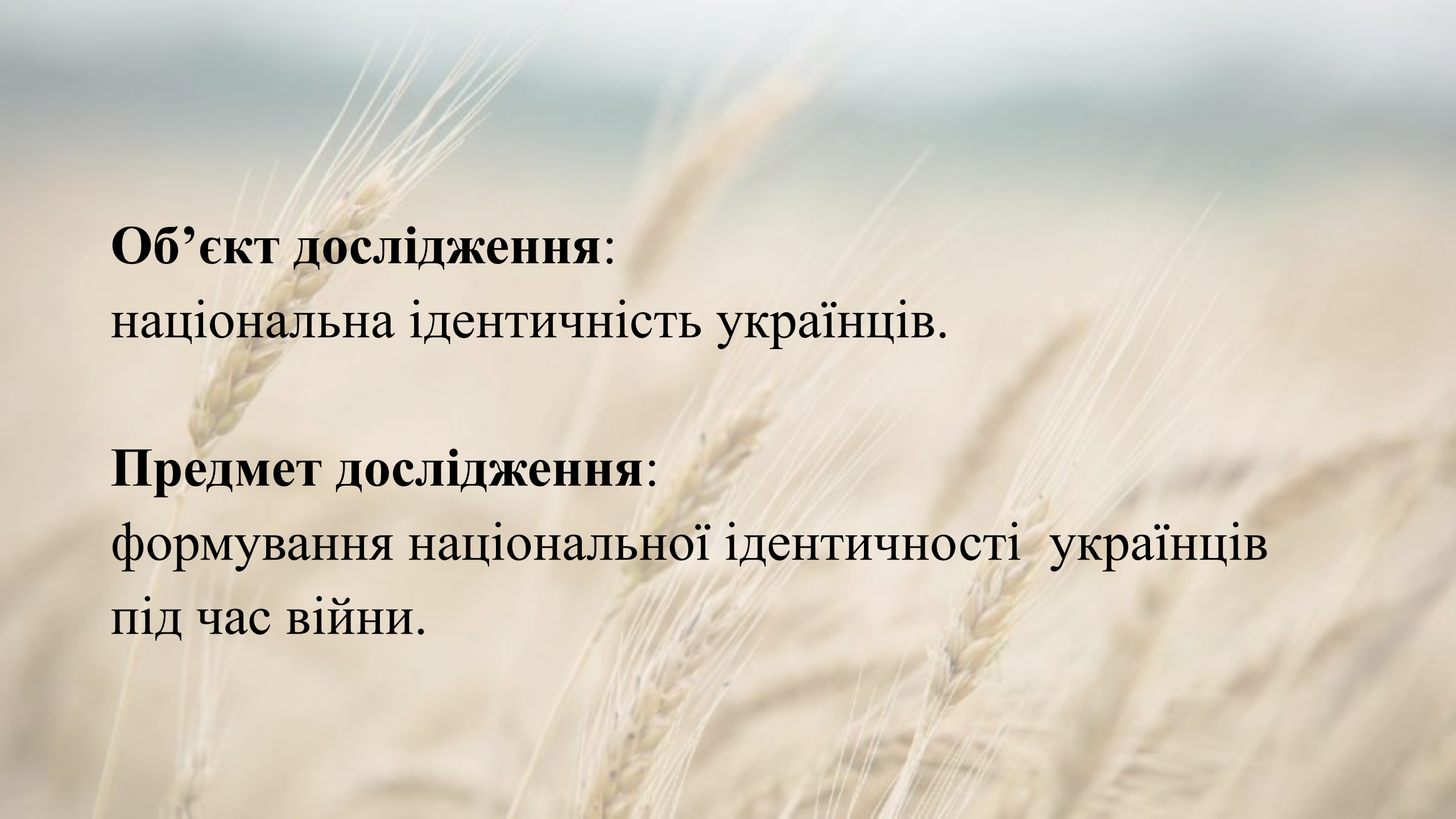
магістрантка спеціальності 053

«Психологія» ПВШд – 2021д

Науковий керівник: Яцюк М.В.

доцент кафедри психології,

кандидат психологічних наук



Об'єкт дослідження:
національна ідентичність українців.

Предмет дослідження:
формування національної ідентичності українців
під час війни.

Мета дослідження - теоретично обґрунтувати й експериментально дослідити психологічний вплив викликів війни на формування національної ідентичності українців; розробити, апробувати та впровадити програму групової рефлексії для розвитку структурних компонентів національної ідентичності.

Гіпотеза дослідження. В основу дослідження покладено припущення про те, що рівень сформованості національної ідентичності змінюється в умовах війни та може бути розвинутий у групових рефлексивних заходах.

Завдання дослідження:

1. На основі теоретично-методологічного аналізу визначити поняття національної ідентичності та її вимірів, концептуальних підходів до її вивчення.
2. Емпірично визначити рівень сформованості національної ідентичності та проаналізувати отримані результати.
3. Розробити та експериментально апробувати програму групової рефлексії для розвитку структурних компонентів національної ідентичності під час війни.

Методи дослідження:

- Теоретичні - аналіз, порівняння, узагальнення та систематизація теоретичного й емпіричного матеріалу;
- Емпіричні - спостереження, бесіда, анкетування, тестування, психодіагностичні методики; психологічний експеримент (констатувальний і формувальний).
- Математично-статистичні - непараметричний критерій U-Манна-Уїтні (для ненормативної вибірки), непараметричний критерій T - Вілкоксона.

Методики дослідження:

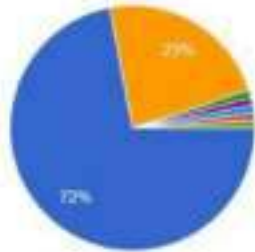
1. Авторський опитувальник О.Гори
2. Методична розробка «Етнічна аффіліація» (Г. Солдатова, С. Рижова)
3. Методики вимірювання здатності до менталізації MZQ (україномовна адаптація)
4. Опитувальник посттравматичного зростання розроблений Р. Тадеші і Л. Калхаун, адаптований М.Ш. Магомед-Еміновим
5. Кольоровий тест відносин (Е.Бажин, О. Еткінд, 1985)

Сутність феномена **«національна ідентичність»** ми розуміємо як когнітивно-емоційне усвідомлення особистістю своєї приналежності до певної нації, що має низку ознак (історію, мову, культуру, територію, економіку та ін.) і характеризується когнітивним, конативним та афективним компонентами.

Аналіз наукових досліджень дозволяє визначити поняття **«національної ідентичності українців у воєнний час»** як колективну ідентичність українців, що спільно переживають національно-визвольну боротьбу проти держави агресора, усвідомлюють безкомпромісне ставлення до територіальної цілісності України та беруть участь у творенні духовних цінностей нації.

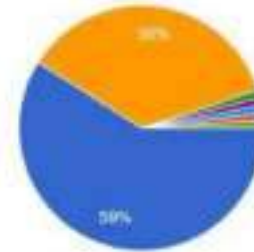
Результати дослідження впливу викликів війни на формування національної ідентичності українців - розробленої нами анкети

Як змінилось Ваше усвідомлення національної ідентичності після початку війни в порівнянні з довоєнним часом?
100 відповідей



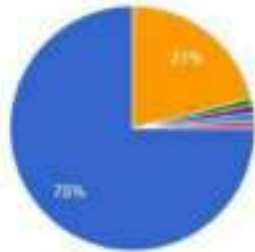
- Усвідомлення національної ідентичності більше, ніж раніше
- Усвідомлення національної ідентичності менше, ніж раніше
- Всё лишалося як було
- Менше усвідомлення нац. ідентичності...
- Це є в мене завжди
- Радикальні оточення усвідомленої Н...
- Прошло певні трансформації
- Більше з 2014 року

Як змінилось Ваше ставлення до національних символів (Герба, Гімну України) після початку війни в порівнянні з довоєнним часом?
100 відповідей



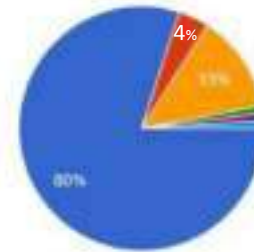
- Більше шанувати, ніж раніше
- Менше шанувати, ніж раніше
- Всё лишалося як було
- Всё як було. Але слова гімну знову набули актуальності, до цього ці слова мені не подобались, бо вони...
- Це є в мене завжди
- Гімна що реліг. як чужий
- Повага як і була
- Раніше ставились шанобливо

Як змінилось Ваше ставлення до цінності свободи і прав людини після початку війни в порівнянні з довоєнним часом?
100 відповідей



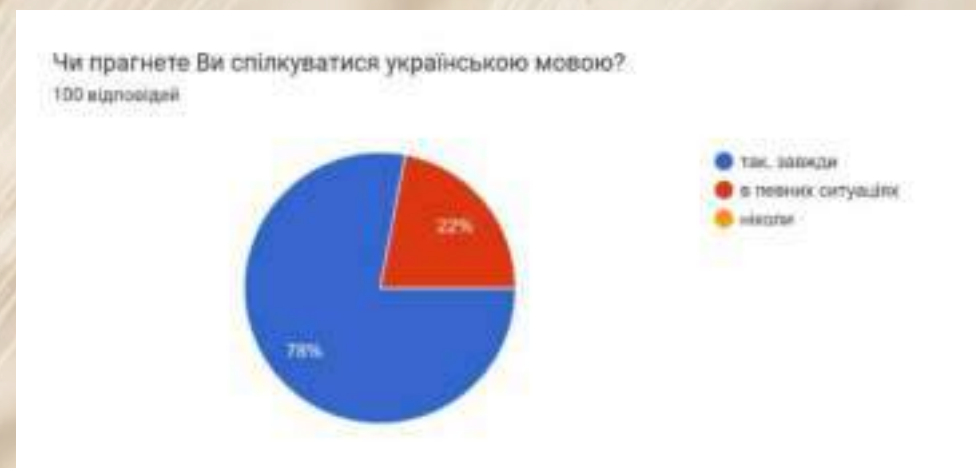
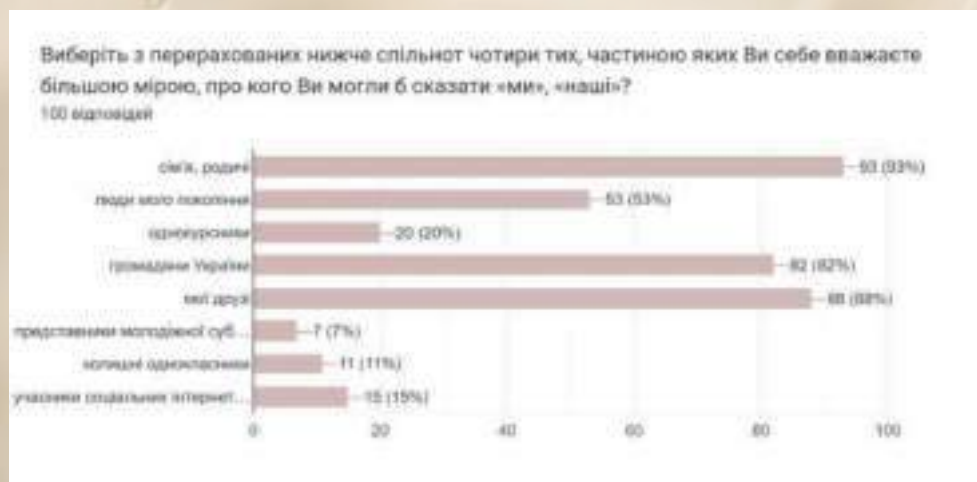
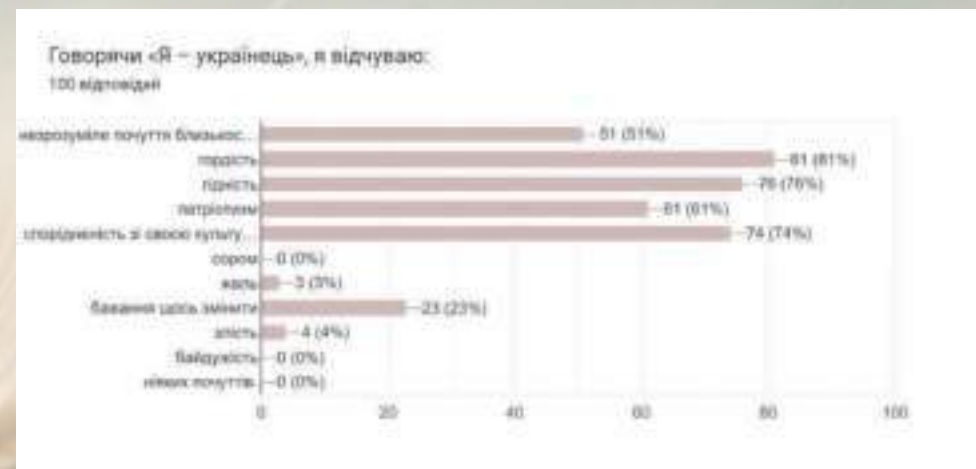
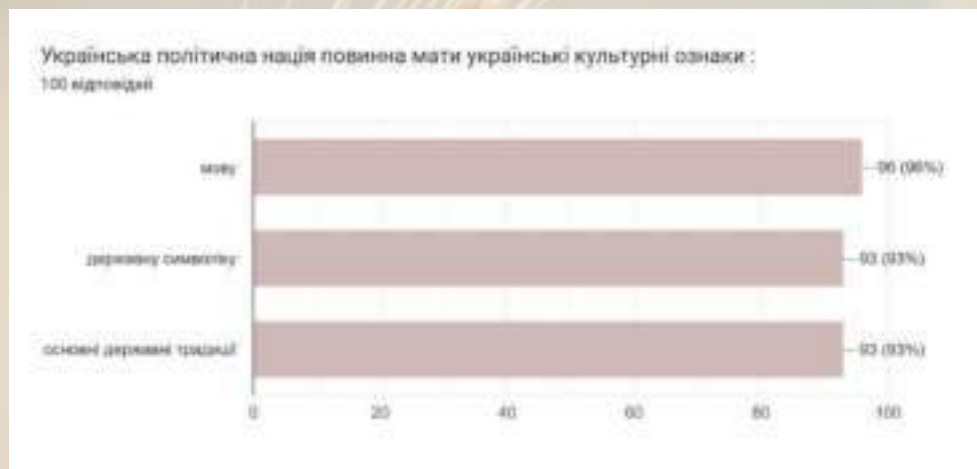
- Цінність свободи і прав людини більше, ніж раніше
- Цінність свободи і прав людини менше, ніж раніше
- Всё лишалося як було
- Це є в мене завжди
- Цінує усвідомленість молодіжка більш патріотична
- Державні обмежув. права і свободи н...
- Більше з 2014 року

Як змінилось Ваше ставлення до цінності життя і його змістовності після початку війни в порівнянні з довоєнним часом?
100 відповідей



- Цінність і змістовність життя більше, ніж раніше
- Цінність і змістовність життя менше, ніж раніше
- Всё лишалося як було
- Це є в мене завжди
- Ще більше внутрішнього упорядкування з моїми цінностями і змістовністю життя
- Більш виключення стали свобода, можливість жити в своїй країні, зник...

Результати дослідження вираженості структури національної ідентичності - Авторський опитувальник О. Гори

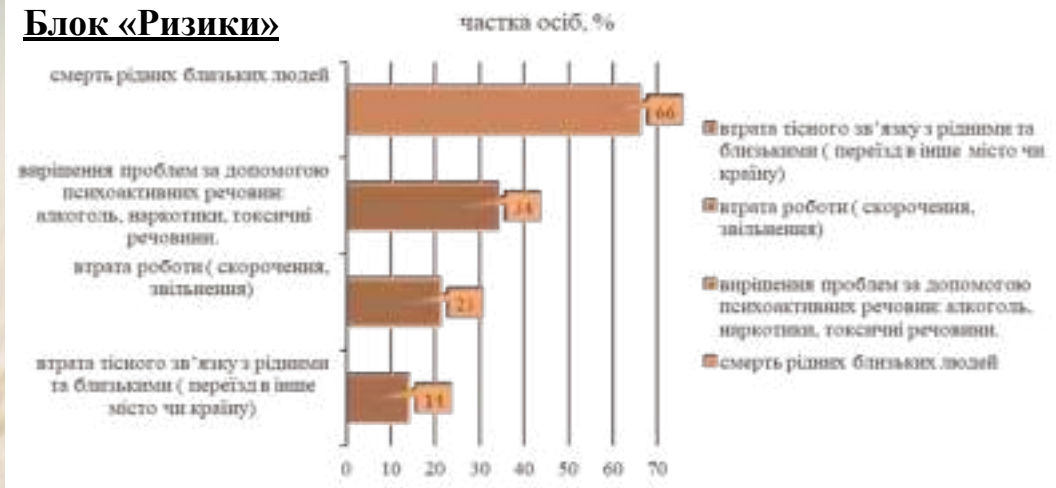


Показники дослідження емоційних компонентів відношення - Кольоровий тест відносин (Е. Бажин, О. Еткінд)

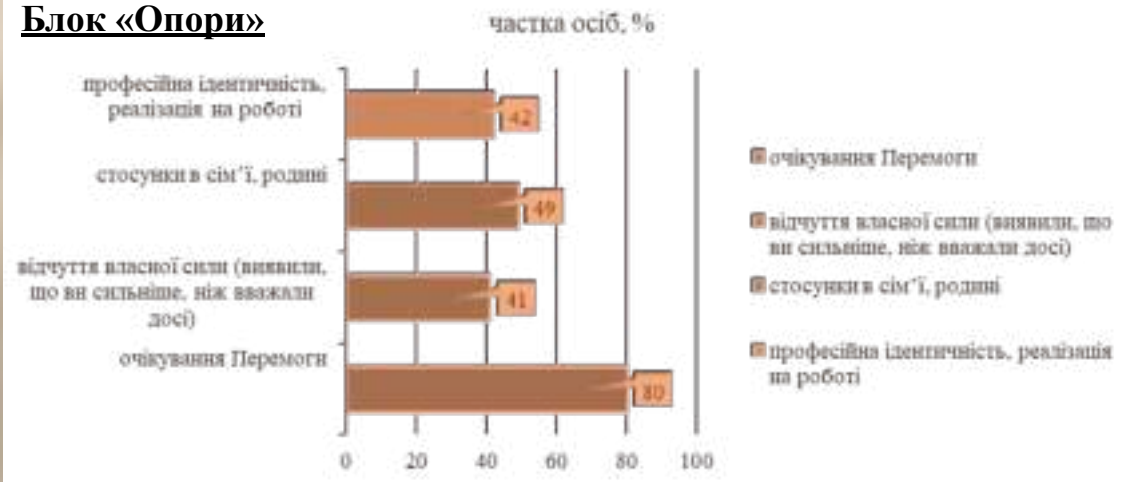
Блок «Загрози»



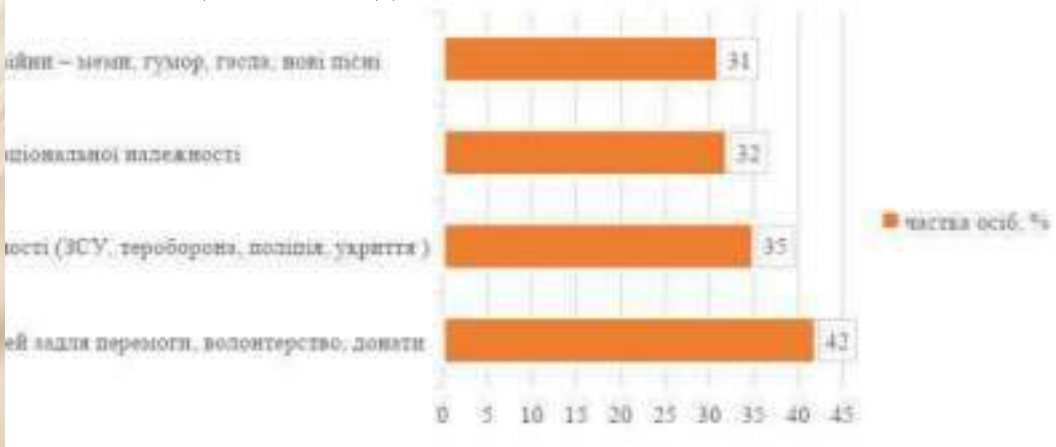
Блок «Ризики»



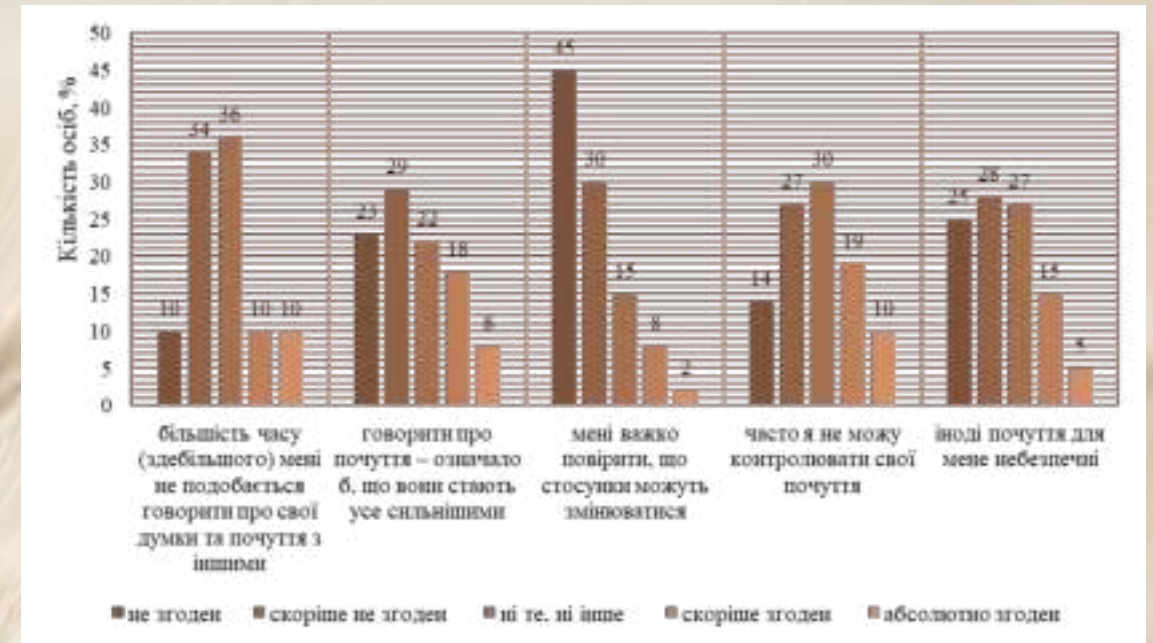
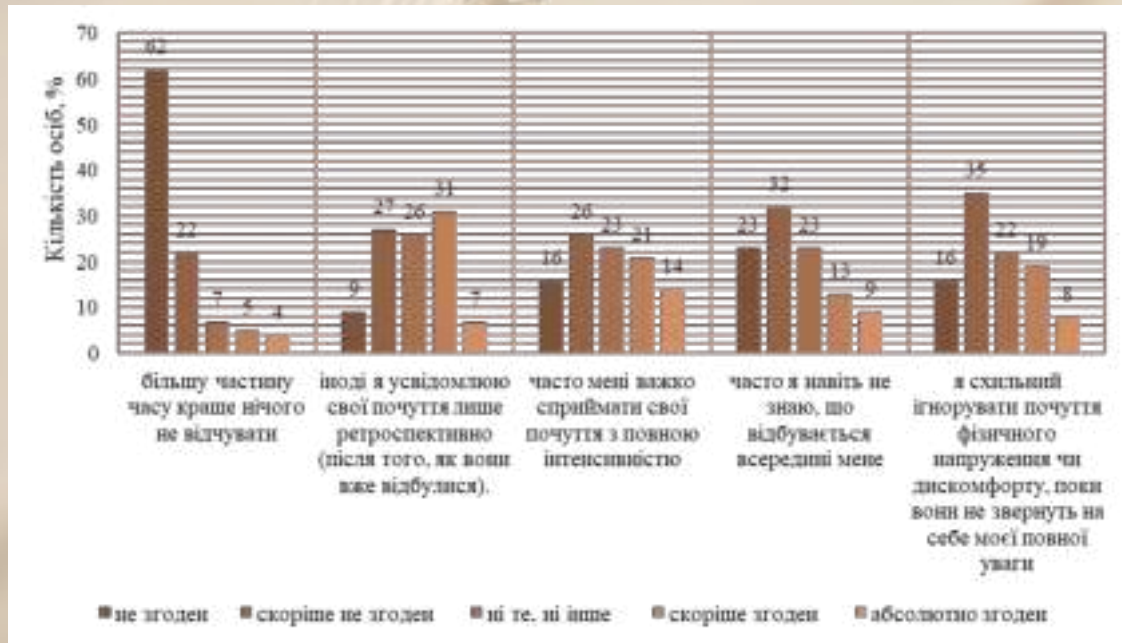
Блок «Опори»



Блок «Національна ідентичність»



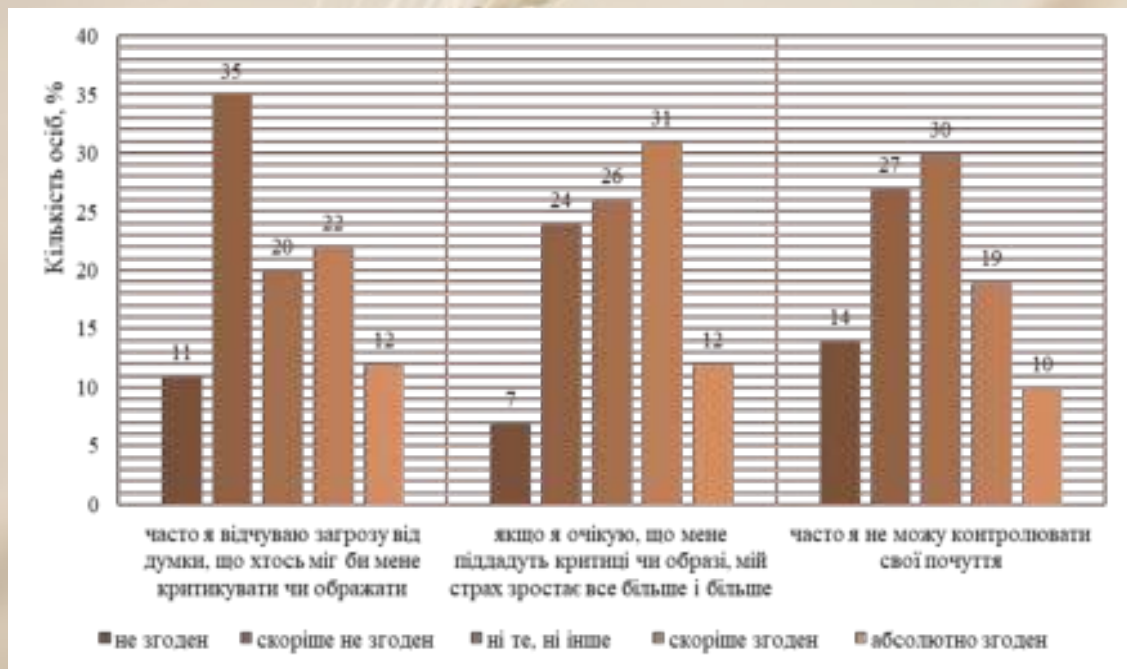
Методика вимірювання здатності до менталізації MZQ Mentalization Questionnaire (адаптація Турецької Х. І., Кунікевич Б. І.)



Результати дослідження по фактору № 1
«відмова від саморефлексії» відповідно до опитування

Результати дослідження по фактору № 2
«емоційне усвідомлення» відповідно до опитування

Методика вимірювання здатності до менталізації MZQ Mentalization Questionnaire (адаптація Турецької Х. І., Кунікевич Б. І.)



Результати дослідження по фактору № 3 «режим психічної еквівалентності» відповідно до опитування

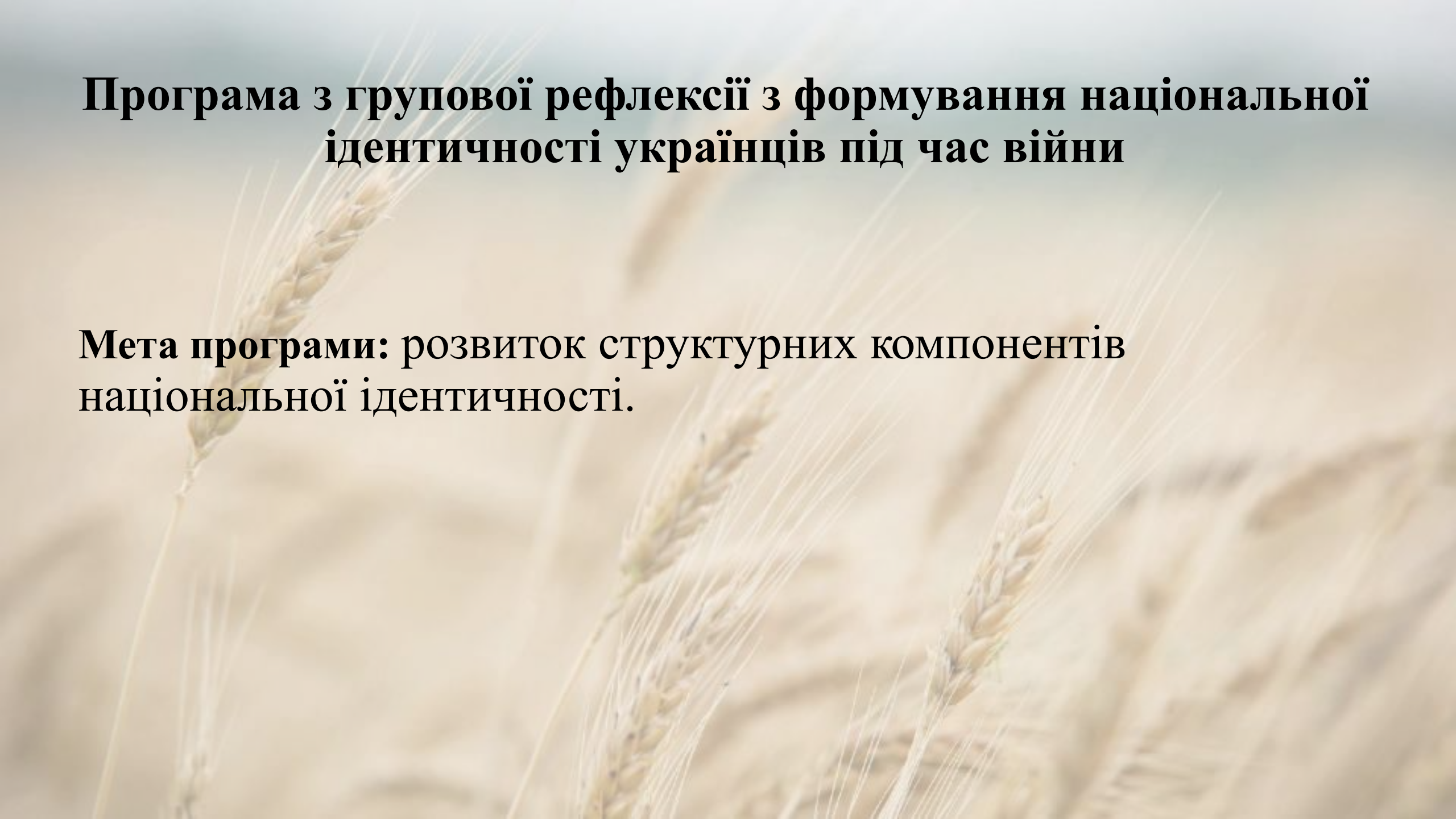


Результати дослідження по фактору № 4 «регуляція афекту» відповідно до опитування

Народження нашої програми під час війни

- Наша волонтерська служба ♡
- Рефлексивні кола, групи підтримки
- Волонтерство в інших сферах





Програма з групової рефлексії з формування національної ідентичності українців під час війни

Мета програми: розвиток структурних компонентів національної ідентичності.

Вміст програми з групової рефлексії з формування національної ідентичності українців під час війни

Блок №1. Національна ідентичність.
Знайомство.

Блок №2. Традиції та об'єднання.
Когнітивний компонент національної ідентичності.

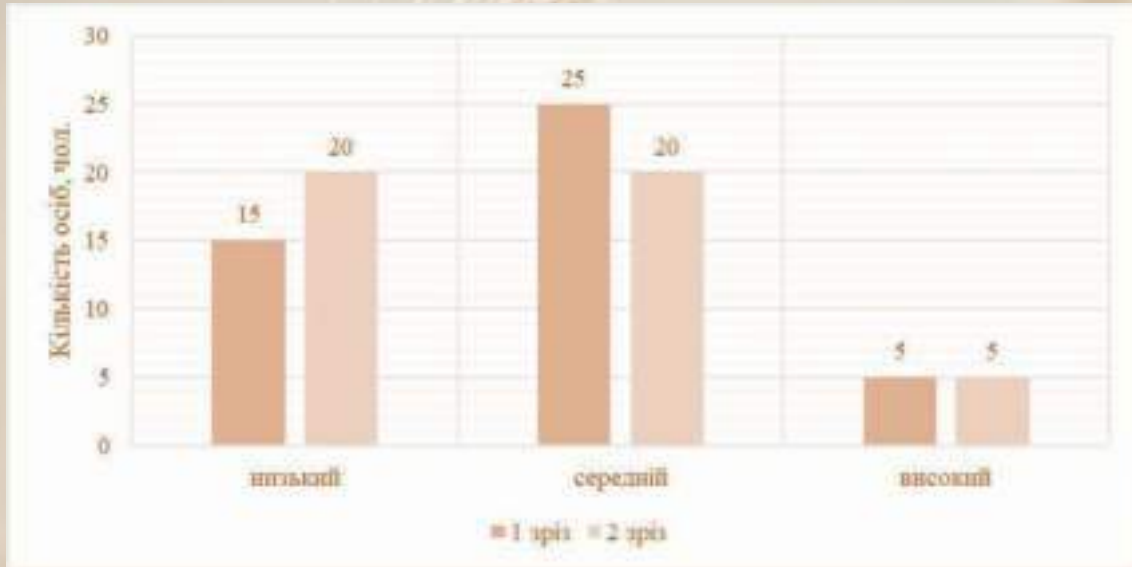
Блок №3. Здобутки культури.
Національні цінності.

Блок №4. Мій стан і ресурси.«Моє життя як...»

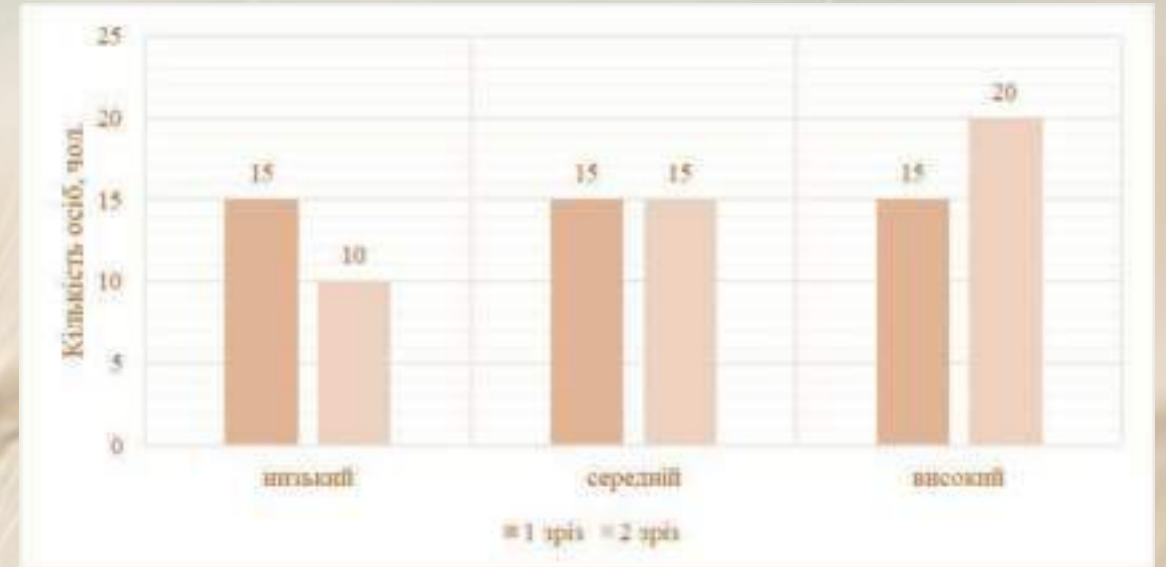
Блок №5. Мої ресурси. Завершення.

- Мозковий штурм «Символи нації і ідентичність»
- Арттерапевтична вправа «Моя національна ідентичність»
- Мозковий штурм «Консолідація нації»
- Робота в трійках «Традиції нашого роду»
- Вправа «Видатні українські митці»
- Вправа-взаємодія «Національні цінності»
- Вправа «Я сьогодні»
- Арттерапевтична техніка «Моє життя як...»
- Техніки дихання
- Вправа «Мої ресурси» (IsraAid)
- Вправа «Поруч з тобою я відчуваю...»
- Техніка «Шлях героя»
- Вправа «Напиши собі листа»

Порівняльний аналіз факторів менталізації до та після формувального експерименту

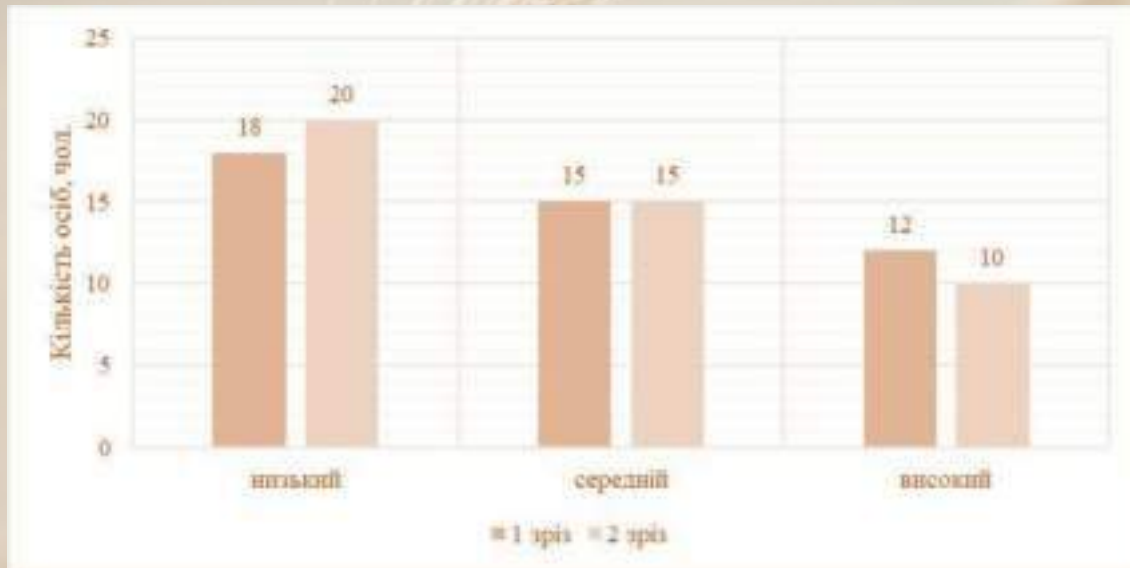


Порівняння результатів дослідження (методика MZQ) рівня здатності до менталізації за фактором «*відмова від саморефлексії*» до експерименту (1 зріз) та після експерименту (2 зріз)

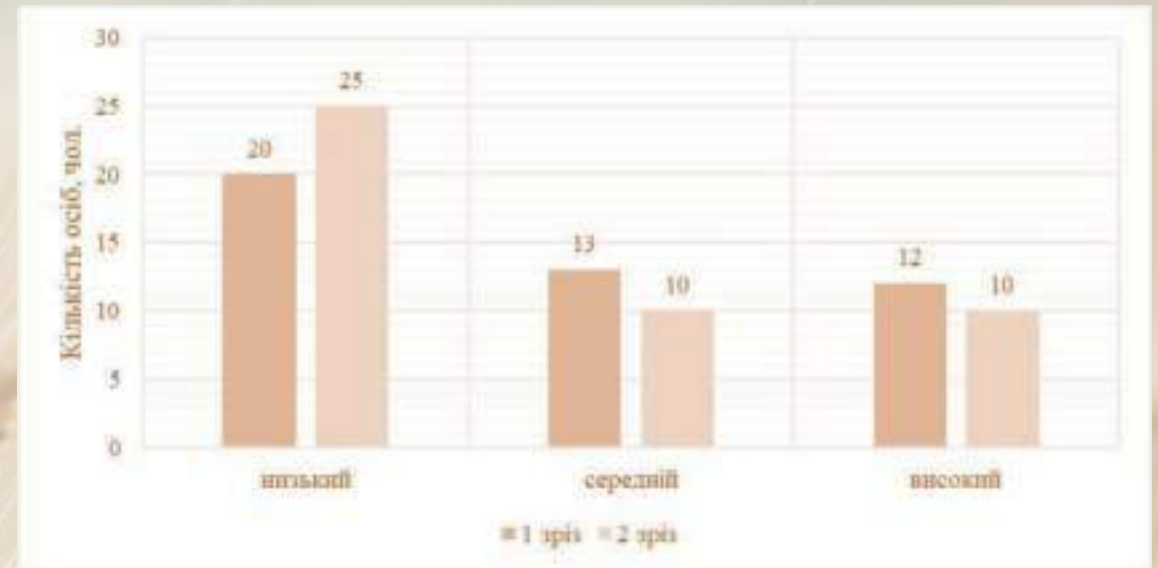


Порівняння результатів дослідження (методика MZQ) рівня здатності до менталізації за фактором «*емоційне усвідомлення*» до експерименту (1 зріз) та після експерименту (2 зріз)

Порівняльний аналіз факторів менталізації до та після формувального експерименту

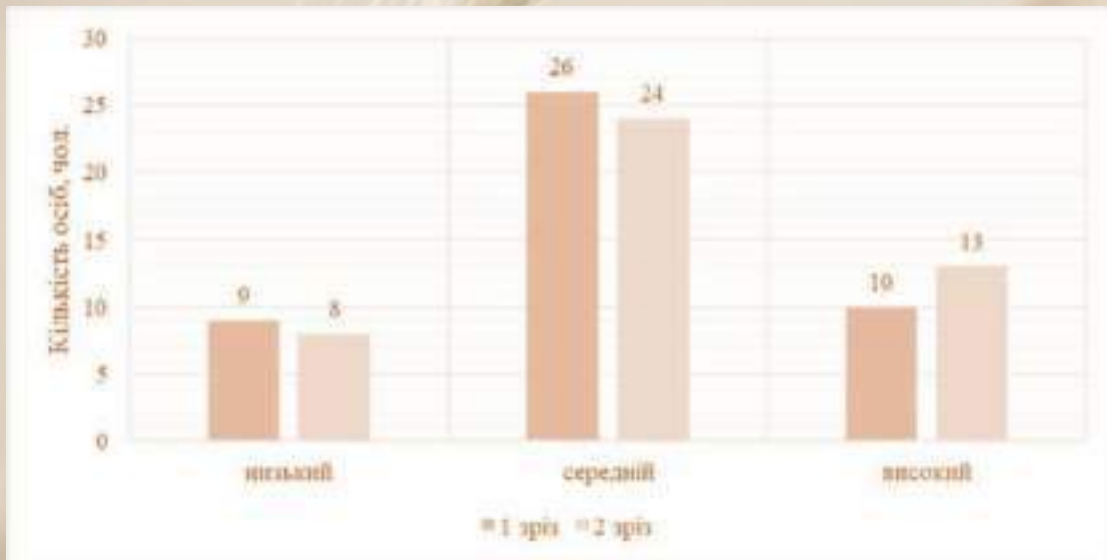


Порівняння результатів дослідження (методика MZQ) рівня здатності до менталізації за фактором «режим психічної еквівалентності» до експерименту (1 зріз) та після експерименту (2 зріз)



Порівняння результатів дослідження (методика MZQ) рівня здатності до менталізації за фактором «регуляції афекту» до експерименту (1 зріз) та після експерименту (2 зріз)

Порівняльний аналіз дослідження постравматичного зростання до експерименту (1 зріз) та після експерименту (2 зріз) (Post Traumatic Growth Inventory)



Практична значущість роботи:

підібраний психодіагностичний інструментарій може бути використаний психологами для визначення рівня формування національної ідентичності. Розроблена програма з групової рефлексії з формування національної ідентичності українців під час війни може бути впроваджена у роботі психологічних служб.

Прогнозуємо новоутворення після кризи і вбачаємо **перспективи подальших досліджень** новоутворення національної ідентичності в повоєнний час.



*Коли ти чуєш Правду в собі – ти незборимий!
Разом до Перемоги!*